

โครงการ การพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แสดงการใช้ประโยชน์ของที่ดินในการปลูกพืช สมุนไพรในชุมชนเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่

ผู้รับผิดชอบ/หน่วยงานรับผิดชอบ ผศ.ดร.อรนุช พันโท

ที่มาและความสำคัญของโครงการ

ชุมชนเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของแม่แตง ห่างจากอำเภอเมือง ไปทางทิศเหนือตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 107 ระยะทางประมาณ 48 กิโลเมตร และห่างจากที่ว่าการอำเภอแม่แตงเป็นระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร มีเขตการปกครองครอบคลุม 2 ตำบล คือตำบลช่อแล 6 หมู่บ้าน และตำบลอินทิล 10 หมู่บ้าน ตั้งแต่หมู่ที่ 1 - หมู่ที่ 11 (ยกเว้นหมู่ที่ 9) จำนวนพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด 24 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรตามสถิติทะเบียนราษฎร ณ พฤษภาคม 2550 มีประชากรทั้งหมด 13,703 คน แบ่งเป็น ชาย 6,644 คน และหญิง 7,059 คน ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ ประมาณ 571 คน/ตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือน 5,084 ครัวเรือน (ที่มา : ฝ่ายทะเบียนราษฎรเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา) เนื่องจากเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนามีพื้นที่ติดต่อกับอุทยานแห่งชาติศรีลานนา จึงมีแหล่งน้ำที่สำคัญคือ แม่น้ำปิง และลำน้ำที่ไหลมาจากเขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชลซึ่งอยู่ในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติ ศรีลานนา ได้แก่ ลำน้ำแม่งัด ซึ่งประชาชนได้นำมาใช้ประโยชน์ในการทำเกษตร และเป็นแหล่งผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ นอกจากนี้ยังมีคลองชลประทานไหลผ่านกลางพื้นที่ของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา และมีน้ำไหลผ่านตลอดปีทางด้านทิศตะวันออกของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา มีพื้นที่ติดต่อกับอุทยานแห่งชาติศรีลานนา ซึ่งมีลักษณะสภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นป่าเต็งรังหรือป่าแดง ลักษณะเป็นป่าโปร่งมีต้นมีขึ้นกระจายอยู่ห่าง ๆ กัน ไม่ที่พบส่วนใหญ่เป็นไม้เต็ง ไม้รัง และในพื้นที่ของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาบางส่วนประมาณ 138 ไร่ ยังมีพื้นที่ป่าไม้หลงเหลืออยู่บ้างเล็กน้อยกระจายอยู่ทั่วไปในเขตเทศบาล

สมุนไพร เป็นผลผลิตจากธรรมชาติ ที่มนุษย์รู้จักนำมาใช้เป็นประโยชน์ เพื่อการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ตั้งแต่โบราณกาลแล้ว เช่นในเอเชียก็มีหลักฐานแสดงว่ามนุษย์รู้จักใช้พืชสมุนไพรมากกว่า 6,000 ปี แต่หลังจากที่ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ มีการพัฒนาเจริญก้าวหน้ามากขึ้น มีการสังเคราะห์ และผลิตยาจากสารเคมี ในรูปที่ใช้ประโยชน์ได้ง่าย สะดวกสบายในการใช้มากกว่าสมุนไพร ทำให้ความนิยมใช้ยาสมุนไพรลดลงมาเป็นอันมาก เป็นเหตุให้ความรู้วิทยาการด้านสมุนไพรขาดการพัฒนา ไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร ในปัจจุบันทั่วโลกได้ยอมรับแล้วว่าผลที่ได้จากการสกัดสมุนไพร ให้คุณประโยชน์ดีกว่ายา ที่ได้จากการสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ประกอบกับในประเทศไทยเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ อุดมสมบูรณ์ มีพืชต่าง ๆ ที่ใช้เป็นสมุนไพรได้ อย่างมากมายนับหมื่นชนิด ยิ่งชาติก็แต่เพียงการค้นคว้าวิจัยในทางที่เป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้นเท่านั้น

การจัดการพื้นที่ดินในปัจจุบันได้มีการนำเอาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นตัวตั้ง ซึ่งเทคโนโลยีที่เข้ามา มีบทบาทสำคัญของการบริหารทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียม และระบบ

สารสนเทศเชิงภูมิศาสตร์ (GIS) เข้ามาช่วยในการจัดการ ข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียมมีบทบาทสำคัญในการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัย ภัยแล้ง และภัยธรรมชาติอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังสามารถประเมินขนาดที่ดินในแต่ละจุด และรายงานข้อมูลการเตือนภัยอย่างรวดเร็วเกี่ยวกับระดับน้ำฝน ปริมาณป่าไม้ในแต่ละพื้นที่ และการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ ต่างๆ เพื่อช่วยในการวิเคราะห์และตัดสินใจดำเนินการ หรือทำให้สามารถวางแผนจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละจุดได้

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการนำเอาสารสนเทศภูมิศาสตร์มาประยุกต์ใช้ โดยจัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แสดงการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ในการปลูกพืชสมุนไพร ในชุมชนเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ จะทำให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ประโยชน์ของที่ดินในการปลูกพืชสมุนไพรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของแผนที่ ทำให้มองเห็นภาพรวมและความสัมพันธ์ของผลการวิเคราะห์ในแต่ละพื้นที่ได้ชัดเจน นอกจากนี้ยังเน้นการผสมผสานแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันระหว่างภูมิปัญญาชาวบ้านและผลที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะพืชสมุนไพรในท้องถิ่นมากขึ้น สร้างความตระหนักของคนในชุมชน โดยพยายามสร้างแนวทางให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พร้อมทั้งร่วมกันดูแลทรัพยากรธรรมชาติต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนองพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากร
2. เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์การใช้ประโยชน์ของที่ดินในการปลูกพืชสมุนไพรในชุมชนเทศบาลเมือง เมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้การใช้ประโยชน์ของที่ดินในการปลูกพืชสมุนไพรในชุมชนเทศบาลเมือง เมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

ผลการดำเนินงาน / บทคัดย่อ

1. เพื่อสนองพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากร
ได้สนองพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากร
2. เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์การใช้ประโยชน์ของที่ดินในการปลูกพืชสมุนไพรในชุมชนเทศบาลเมือง เมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่
 - 2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ปลูกพืชสมุนไพรและจัดทำแบบสอบถาม

2.2 ออกแบบเพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร
 ทำการสอบถามและรวบรวมข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร

2.3 อยู่ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพรและสร้าง
 ระบบภูมิศาสตร์

3. เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้การใช้ประโยชน์ของที่ดินในการปลูกพืชสมุนไพรในชุมชนเทศบาล
 เมือง เมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

อยู่ในระหว่างดำเนินการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้การใช้ประโยชน์ของที่ดินในการปลูกพืช
 สมุนไพรในชุมชนเทศบาลเมือง เมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

ปัญหา อุปสรรค

- ไม่มี -

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี -

ภาพกิจกรรม

- ไม่มี -